

1982

Sander Stotijn (1951) is musicus. Hij studeerde klassiek gitaar en heeft sinds 1982 een studio in het Veem. Bestuurslid was hij maar even, notulist van de adviesraadvergadering is hij sinds mensenheugenis.

‘De adviesraad, combinatie van dorpsraad en aandeelhoudersvergadering.’

Dit is een beknopte kroniek van de adviesraad. Zo wordt de combinatie van dorpsraad en aandeelhoudersvergadering genoemd die formeel het laatste woord heeft over het reilen en zeilen van het Veem. Hoe dit zo gegroeid is kunt u volgen aan de hand van deze bloemlezing uit de notulen van de vergaderingen.

De eerste krakers van het NedVeem waren hele fatsoenlijke en gezagsgetrouwe mensen. Ze wilden een woonwerkpand waar ze zelf een hand in de gang van zaken zouden hebben. Door zich voor te doen als aspirant-kopers wisten ze de sleutels van het gebouw te bemachtigen. Ben je dan nog wel een kraker? Voor eigenaar Pakhoed, die bij afloop van de honderdjarige erfpachtovereenkomst de zaak moest slopen, kwam de bezetting wel goed uit.

De eerste zorg van de NedVeemers was het scheppen van een rechtspersoon om hun belangen op een nette manier te behartigen.

8-8-1981 De eerste besluitenlijst van de ‘Stichting NedVeem’ is een inventarisatie van de taken en van eisen aan nieuwkomers.

Welke taken zijn er?

‘Ontwikkeling stichtingsvorm, huishoudelijk reglement, statuten.

Het opzetten en ontwikkelen van een strategie ten opzichte van de gemeente.

Ontwikkeling van het bouwplan, bestek opmaken.

Ontwikkelen financieel plan, subsidie en boekhouding.

Organiseren van gas licht en telefoon.’

Nieuwkomers-procedure; waarom überhaupt een toelatingsselectie?

‘Bewaking van het idee en de doelstellingen van de stichting.

Waarborging van de diversiteit van de activiteiten (...).

Op korte termijn is het noodzakelijk dat de groep van tien mensen wordt uitgebreid met nog eens tien mensen (...) die bereid zijn een deeltaak te vervullen in de organisatie, dus niet alleen werken aan een eigen woon/werkplek en die hun provisorische woon/werkplek willen verlaten indien dat voor het bouwplan nodig mocht blijken.’

Andere toelatingscriteria zijn: samenwerking, capaciteiten en zelfstandigheid binnen het gemeenschappelijk verband.

12-8-1981 Voortaan worden de vergaderingen op woensdag gehouden. Er wordt een begin gemaakt met de bouwplannen. Concept huishoudelijk reglement.

De Stichting Voor Het Behoud Van Het Veem wordt op 24-8-1981 officieel opgericht.

Pakhoed maakt bezwaar tegen het gebruik van de NedVeem. NedVeem wordt zo Het Veem.

2-9-1981 het eerste contact met de ambtelijke projectgroep (APG) wordt gemeld. De nieuwkomerscommissie wordt ingesteld om de toelating van nieuwe mensen in het Veem te regelen.

Op de eerste echt ook zo genoemde adviesraadvergadering op 9 september komen meteen enkele belangrijke punten aan de orde.

Er blijken plannen te zijn om het Veem te slopen ten behoeve van de IJ-boulevard. (dit moest een doorgaande weg vanuit het westen via CS, Zeeburg en Pampus naar Almere worden).

De reactie van de buurt op het kraken van het Veem is negatief. Het actie comité Zeeheldenbuurt wil op deze plaats sociale woningbouw en ziet in de krakers agenten van het groot kapitaal! Men is er ook niet over te spreken dat het Veem het buurtjeugdhuys 'De Piraat' geen onderdak wil verlenen.

'Wonen in het Veem geeft in verband met alle juridische, huisvestings- en subsidie regels problemen,' staat er in de notulen te lezen. Opnieuw een illustratie hoe braaf deze krakers toch waren.

16-9-1981 Huishoudelijk reglement vastgesteld. Alle Vemers dragen f 250,- bij, ten behoeve van gemeenschappelijke voorzieningen.

Uit de instelling van een kunstenaarsstop (23-9) en het besluit voorlopig alleen 'werkers' toe te laten (30-9) blijkt dat in die eerste maanden vooral kunstenaars het aandurven een ruimte in het Veem te betrekken. In oktober 1981 wordt er gediscussieerd over de vier bouwplannen die zijn ingediend. De adviesraad komt er niet uit en stelt een bouwgroep i om een gemeenschappelijk plan te ontwikkelen.

25-11-1981 Er worden klussengroepen voor reparaties gevormd. Als je geen geld hebt, is dit de enige manier om iets gedaan te krijgen. Later gaat men dit 'zelfwerkzaamheid' noemen.

10-2-1982 Een bestemmingsplan wordt aangenomen. Hierin wordt per verdieping aangegeven welke functies er het best kunnen komen. Men wil: 'Geen nieuwe bewoners. Huidige bewoners blijven voorlopig.' Unaniem werd besloten dat het Veem niet wordt verhuurd of afgestaan aan derden. Achter deze zin gaat de vraag van woongroep 'De Planck' uit de Planciusstraat schuil om naar het Veem te mogen verhuizen. De Vemers willen liever baas in eigen huis blijven en wijzen de woongroep af. Sindsdien heeft het Veem bij de Amsterdamse kraakbeweging voorgoed afgedaan.

24-3-1982 Het bestuur wil 'externe ondersteuning', dat wil zeggen deskundigen in het stichtingsbestuur. 'Taak van het bestuur blijft het nemen van eindbesluiten,' aldus het bestuur. De bouwgroep blijkt intern te zeer verdeeld te zijn om door te kunnen gaan. De strijdvraag is of het gebouw moest worden uitgerend, of dat er vides moeten komen, en zo ja, waar.

31-3-1982 'Er zal een externe architect worden aangetrokken,' meldt het bestuur. In april wordt een soort huur ingevoerd: vijftwintig gulden per maand. Vanaf dit moment heeft de adviesraad er een nieuwe kopzorg bij: wanbetaling.

De houding die het bestuur van de stichting tegenover de adviesraad aanneemt is autoritair: 'Bestuursbesluiten worden op de adviesraad bekend gemaakt. Mocht tweederde van de leden zich tegen de beslissing keren (...), wordt de beslissing herroepen.' De voorzitter van het bestuur, die ook de vergaderingen van de adviesraad voorziet, heeft de grootste en mooiste ruimte in het Veem: het theater. De meeste besluiten worden inderdaad in het dagelijks bestuur genomen, maar worden in de adviesraad altijd uitvoerig bediscussieerd. In juni komen de nieuwe architecten met een bouwplan dat 5,4 miljoen gulden gaat kosten en een jaarhuur van minstens zeventig gulden per vierkante meter zal opleveren.

25-8-1982 B&W beslissen dat de pakhuizenstrook aan de Van Diemenstraat een bedrijfsbestemming blijft houden. In september is het bouwplan zover uitgewerkt dat er begonnen kan worden met bouwen. Tot nu toe is er alleen met houten schotten gebouwd. De huur (bouwfonds) is nu vijftig gulden per ruimte per maand en nog eens vijftig gulden voor elk persoon die in die ruimte wordt geacht te werken. De adviesraad houdt zich bezig

met onveilige elektraleidingen, het tegengaan van gevelreclame, een stop op houtbewerken, het opstellen van een gebruikerscontract, het driegen van wanbetalers met verwijdering, collectief inkopen van gereedschappen, het invoeren van corvee ten bate van gemeenschappelijke voorzieningen, het verplicht stellen van brandblussers, de werving van vrouwen, het toelaten van nieuwkomers tot het Veem.

3-11-1982 De telefoon van de stichting is afgesloten. Het gebruik valt niet te controleren.

1-12-1982 Gemeente probeert eigenaar van het Veem te worden. Wil de gemeente ook inspraak op het toelatingsbeleid? Er moet een exploitatie-opzet komen. Dissidenten weigeren de gebruikerscontracten tekenen. Legalisering is het doel en streven, maar er zitten enkele principiële krakers in het Veem, en er is een geweldig wantrouwen tegen de gemeente. Men vreest dat in ruil voor legalisering het Veem straks elke stadsvernieuwingsondernemer die elders wordt weggesaneerd zal moeten huisvesten. Hetgeen de 'diversiteit', een van de doelstellingen, niet ten goede zal komen. Het Veem is bedoeld voor starters, niet voor gesettelde negen tot vijf ondernemers.

3-8-1983 Pakhoed heeft het Veem overgedaan aan het Havenbedrijf, dat het op zijn beurt weer aan het Grondbedrijf doorspeelt. 'Na gesprek met organisatiedeskundige is er een voorstel om het bestuur te versterken met deskundigen op juridisch, politiek en organisatorisch gebied van buitenaf.

Vemers behouden de meerderheid in het bestuur. De organisatiedeskundige zou vooral de doelstellingen van het Veem moeten bewaken (...). Hoe verder? Een vaste kracht is noodzakelijk. Onze primitieve ad-hoc oplossingen werken wel en het onderliggende gevoel is groot en er gebeurt veel. Toch zullen er structurele oplossingen gezocht moeten worden.'

17-8-1983 er wordt geklaagd over Vemers die nooit een vergadering bijwonen.

14-9-1983 Het Grondbedrijf wil investeren in het Veem. De AGP heeft formeel een miljoen gulden subsidie aangevraagd voor het Veem.

5-10-1983 De adviesraad krijgen een vaste voorzitter van buiten het Veem en een vaste notulist.

12-10-1983 Er wordt gepraat over het oprichten van een coöperatieve vereniging. Externe bestuursleden aangesteld.

1-2-1984 'De adviesraad neemt in principe de beslissing over de besteding van gelden.' Deze 'gelden' zijn de door de adviesraadsleden betaalde maandelijkse 'bijdrage' en de eveneens zelfopgelegde 'bouwfonds'-contributie. Tot aan de verbouwing in 1989 heeft de adviesraad inderdaad de controle over de financiën, en daarmee de macht in het Veem weten te behouden. 'De werkster van theater directeur S. Wordt niet door het Veem betaald.'

29-2-1984 Huur wordt voortaan per vierkante meter berekend. De huur wordt zeventien gilden per vierkante meter per jaar. Stap voor stap wordt het Veem gelijkgeschakeld.

9-4-1984 Het dagelijks bestuur wil exploitatie-opzet inclusief bouwbegroting om een baklening te kunnen krijgen.

6-6-1984 er gaan vaste tarieven gelden bij de overname van ruimtes: de overnameregeling.

15-8-1984 'Het bestuur moet de besluiten van de adviesraad bekrachtigen.' Er breekt een opstand uit naar aanleiding van een bestuursbesluit om niet goedgekeurde gasleidingen af te sluiten. Het Veem wordt op de nek gezeten door de brandweer en andere gemeentelijke diensten. Het zou miljoenen gaan kosten om aan alle veiligheidseisen en regels te voldoen.

10-10-1984 Het bestuur maakt zich sterk voor het zogenaamde zestig gulden-bod van de gemeente (subsidie voor een verbouwing van 5 miljoen; huur zestig gulden per vierkante meter). Een oppositionele 'begeleidingscommissie' heeft een bouwplan gemaakt dat 1,5 miljoen kost en dat een huur van zesendertig gulden per vierkante meter oplevert. Dit plan

gaat ervan uit dat we het meeste zelf wel kunnen doen, dus zonder arbeidsloon. De 1,5 miljoen is het bedrag van de materiaalkosten.

Volgens de architecten is zelfwerkzaamheid niet lonend. Zij hebben de bouwsom hoog opgeschroefd om meer subsidie te kunnen vangen. Maar de vergadering wil de zelfwerkzaamheid niet opgeven. Men heeft de overtuiging dat er voor het Veem geen pasklare oplossingen bestaan en dat men op de ingeslagen weg moet doorgaan. Die zelfwerkzaamheid, die volgens de experts juist geld koste, had in het Veem al heel wat tot stand gebracht. De subsidie zou worden verleend op voorwaarde dat de verbouwing snel gedaan kon worden. Als de tijdsdruk zou wegvallen, kan het Veem in eigen tempo het bouwplan uitvoeren – zonder aannemers en zonder schulden te maken bij een in apartheid en uitbuiting van de Derde Wereld betrokken bank.

26-10-1984 Er wordt met dit alternatieve plan naar de gemeente gestapt zonder een uitspraak te doen over het zestig gulden-bod.

31-10-1984 Er wordt toch doorgepraat met de gemeente over de subsidie van 1,4 miljoen op basis van een verbouwing van 5 miljoen.

28-11-1984 Adviesraad wil van de stichtingsvorm af.

12-12-1984 Een naaimachineverhuurbedrijf wordt aangenomen na eerder te zijn afgewezen. Bestuurslid: 'Het argument dat het een te groot bedrijf voor ons zou zijn, vind ik onaanvaardbaar.'

23-1-1985 De meeste bestuursleden, onder welke de externe, treden af. Zij voelen zich door de adviesraad in hun hemd gezet bij de onderhandelingen met de gemeente. Het dagelijks bestuur deelt de architecten mee dat er er niet meer met hen kan worden doorgewerkt. Urenbank zelfwerkzaamheid wordt ingesteld. Voortaan wordt er voor het Veem gedane arbeid precies bijgehouden.

6-2-1985 Gemeente stelt drie-partijen overeenkomst (gemeente, Veem, Vemers) voor, plus een samenwerkingsovereenkomst.

25-2-1985 Naaimachineverhuurbedrijf mag haar ruimte op de westkop niet afbouwen van B&W, krijgt daarom ruimte oostkop in bruikleen.

27-2-1985 De APG wil dat de Veemonderhandelaars ruimere volmachten krijgen. Ze krijgen echter alleen een volmacht om beslissingen van de adviesraad over te brengen.

21-3-1985 Het Veem zal een vereniging worden. De 'buurt' opteert voor een tweede Schinkelbrug. Dit houdt in dat nummer 12 (thans nummer 412) niet gesloopt hoeft te worden ten behoeve van de verbreding van de bestaande brug. Overigens is het idee voor die tweede brug, waarbij inbegrepen het aanplempen van twintig meter Houthaven langs de pakhuizenstrook, ondertussen ingewisseld voor een even onzalig tunnelplan. De brug zou namelijk om de haverklap open moeten voor de scheepvaart.

10-4-1985 Zelfwerkzaamheidsplicht wordt ingevoerd.

24-4-1985 Het dienstverband met de architecten is beëindigd. De indiener van een van de oorspronkelijke vier bouwplannen, een in het Veem residerende architect, neemt het over.

8-5-1985 Onderhandelingen met de AGP over concept-erfpachtuitgifte en de subsidievoorwaarden zijn afgerond.

22-5-1985 Onderhandelaars met gemeente krijgen toch een mandaat. De discussie tussen de fundi's en de realo's van het Veem gaat door: in de vergadering wordt door zelfwerkzaamheidsvoorvechters een één-gulden optie voorgesteld: Veem voor dat bedrag van de gemeente kopen. Het andere kamp suggereert huurdifferentiatie naar draagkracht. Er is ook een voorstel 'Horeca in het Veem'. 'Doel: winst om in het gebouw te investeren.'

Iedereen vind het een mooi idee, maar er komt niet iets van (behalve het illegale Belvemo-restaurant, dat enkele maanden bloeit).

2-10-1985 Er wordt een zelfwerkzaamheidscoördinator aangewezen. Zijn taak is ervoor te zorgen dat er beter en sneller wordt gewerkt voor het Veem.

3-10-1985 'Hoe denk je om te gaan met de grote belangentegenstellingen binnen het Veem? Aan de ene kant is er een vrij grote groep die grote problemen heeft met een forse huurverhoging. Aan de andere kant is er een groep die zo snel mogelijk een mooi gebouw wil en daarvoor ook een hoge huur wil betalen.'

6-11-1985 Er komt een tijdelijke huurovereenkomst.

15-1-1986 Voorzitter APG: 'De rek is uit de onderhandelingen.' De gemeente blijft bij haar eis dat de verbouwing binnen drie jaar klaar is.

11-2-1986 Directeur naaimachineonderneming over zelfwerkzaamheid: 'Voor mij zou het beter zijn dat ik regel dat een ander, die ik betaal, het werk doet.'

12-3-1986 Er wordt besloten een grote ruimte te bouwen voor tentoonstellingen en andere leuke dingen. Zelfwerkzaamheidsachterstanden moeten voor het einde van het derde kwartaal zijn weggewerkt, anders worden ze in rekening gebracht.

26-3-1986 Er is al f551.000,- aan de bouw uitgegeven. Nota bene geheel uit eigen zak betaald!

4-6-1986 Exploitatie-overzicht besproken.

5-11-1986 Exploitatie-overzicht aangenomen.

28-1-1987 Veem wordt met terugwerkende kracht per 1-1-1987 een vereniging.

11-3-1987 Voorstel: 'Voor een nieuwe bouwcie', waarin wordt gesteld dat de bouwcommissie, die de bouwactiviteiten coördineert, niets in zelfwerkzaamheid ziet en daarom moet worden vervangen.

19-6-1987 Vergadering gaat akkoord met een banklening van 1,2 miljoen. 'Dit maakt de huur dertig gulden per vierkante meter.'

4-11-1987 'De huurovereenkomst met de heer van het naaimachineverhuurbedrijf wordt per eind november beëindigt. De heer X krijgt een schadevergoeding van twintigduizend gulden.'

Februari 1988 Discussie over de plaats van de hoofdingang en de lift en de inrichting van de centrale vide.

16-3-1988 Stemming over het huurcontract.

20-4-1988 De oppositionele Vereniging van Verontruste Vemers wil dat de gemeente eigenaar blijft en de verbouwing voor haar rekening neemt. Voorstanders van zelfwerkzaamheid in eigen tempo krijgen geen voet aan de grond. Het beleid is erop gericht om met een enkele aannemer een snelle verbouwing te verrichten.

27-5-1988 Nu de belangrijkste beslissingen over de toekomst van het Veem zijn genomen, daalt het bezoek aan de adviesraadsvergadering drastisch. Ook van bestuurszijde is een verminderde belangstelling voor de adviesraad te constateren. Voorstel om in plaats van adviesraad, een ledenraad te hebben: 'Om de kwaliteit van de besluitvorming te verbeteren.'

1-6-1988 Er word een discussie over het functioneren van de adviesraad gehouden. 'Driedelige costuums, aktetassen en rolluiken zullen het definitief gewonnen hebben van de ideeën die tot het ontstaan van het Veem hebben geleid.' Naar aanleiding van een solo-actie van één van de verontruste Vemers die zijn standpunt per brief aan de gemeente en de bank (die zich daarop terugtrekt) heeft kenbaar gemaakt: 'Die mensen moeten eruit!' De vergadering spreekt haar diepste verontwaardiging uit over zijn actie. De legalisering van het

Veem is al een keer afgeketst (het zestig gulden-bod) en men was doodsbang dat de gemeente zou afhaken. Ten tijde van de ontruiming van Weyers en de grote kraakrellen hadden de handelbare Veemkrakers, waarmee gepraat kon worden, nog een zekere propagandawaarde voor de gemeente, maar dat was nu wel voorbij: 'Kraakgebouwen zijn uit de tijd.'

28-9-1988 Huurovereenkomst aangenomen.

21-12-1988 Om ondanks het steeds dalende aantal aanwezigen toch te kunnen vergaderen: 'Quotum adviesraad is dertig. Als dat aantal niet gehaald wordt, mag er toch iets besloten worden met twee-derde meerderheid, maar minimaal met vijftien stemmen voor.'

18-1-1989 Huurcontract nogmaals aangenomen.

8-3-1989 Huur per 1 april: vijfenveertig gulden per vierkante meter plus drieënhalf procent kredietbeperkingstoeslag.

5-4-1989 De aannemer wordt unaniem gekozen (acht stemmen).

28-6-1989 Een bouwvergadering: De prijs van de aannemer wordt hoger als de verbouwing in drie jaar moet gebeuren. De verbouwing gaat dus negen maanden duren, het zelfwerkzaamheidsgedeelte kan in drie jaar worden gedaan. Exploitatieopzet wordt goed gekeurd. Het bestuur wordt gemachtigd de erfpachtovereenkomst te ondertekenen. Het bestuur wordt gemachtigd de hypotheekacte te tekenen. Op 27 oktober wordt er een feest gehouden om de aanleg van de sprinklerinstallatie en het begin van de verbouwing te vieren...

Het begin van de verbouwing betekent het einde van de invloed van de adviesraad. Het Veem heeft zich tot in de lengte van dagen in de schulden gestoken, dus valt er weinig meer te beslissen over de besteding van gelden. Er worden wel bouwvergaderingen gehouden, maar de adviesraad is een zeldzaam verschijnsel. De zelfwerkzaamheid staat op een laag pitje, want door tegenvallers in de bouw is het daarvoor gereserveerde budget reeds opgesoupeerd. De huur is de magische vijftig-gulden grens gepasseerd. Natuurlijk is dit allemaal niet zo vreselijk. Zonder de inzet van de adviesraad zou de huur nog veel hoger zijn uitgekomen. En als je ziet hoe soortgelijke gebouwen op de Cruquiusweg zijn 'opgeknapt' – om over de buurman van het Veem, het Petjani-Pertjoet pakhuis, maar te zwijgen- dan kan de verbouwing van het Veem alleen maar voor honderd procent geslaagd worden genoemd. Wederom dankzij de adviesraad. Ook al zijn de idealen van de oorspronkelijk krakers door de voortdurende immigratiestroom van de nieuwe huurders wat verwaterd de strijdbare traditie zal niet verloren gaan. De vereniging zal nieuwe wegen vinden om de belangen van de Vemers te verdedigen.